
INITIATIEFADVIES

Advies begin legislatuur

2024-2029

Advies uitgebracht door de RGVM op 11/05/2026

Vooraf

Naar aanleiding van het begin van de legislatuur neemt de **Brusselse Raad voor de Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen** (hierna "de Raad" of "de RGVM") nota van de installatie van de nieuwe Gewestregering, het Verenigd College van de GGC en het College van de COCOF. In dit verband wenst de Raad te herinneren aan de sociale, economische en democratische uitdagingen waarmee het Gewest wordt geconfronteerd en benadrukt hij de noodzaak om hierin het perspectief van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen op volwaardige wijze op te nemen.

De **RGVM**, het officieel adviesorgaan dat in 2012 door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd opgericht, bestaat onder meer uit sociale partners, vertegenwoordigers van de Franstalige en Nederlandstalige vrouwenraden, maatschappelijke organisaties en vertegenwoordigers van academische instellingen. De RGVM brengt op verzoek van de Regering of op eigen initiatief adviezen uit over alle aangelegenheden die van invloed kunnen zijn op de gelijkheid tussen vrouwen en mannen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De **Raad** herinnert eraan - dat overeenkomstig artikel 76, §2 van het gezamenlijk decreet en ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie houdende het Brussels Wetboek inzake de gelijkheid, de non-discriminatie en de bevordering van diversiteit van 4 april 2024 (hierna "Wetboek Gelijkheid" genaamd) - hij "*wordt verzocht om een advies uit te brengen aan het begin en het einde van de zittingsperiode over de oriëntatienota's waarin de fundamentele beleidslijnen van de Gewestregering [van het BHG], het College [van de COCOF] en het Verenigd College [van de COCOM] worden vastgelegd*".

De **Raad** heeft kennisgenomen van de Gewestelijke Beleidsverklaring van de Brusselse regering van 13 februari 2026 (hierna "GBV" genaamd) en van het Akkoord van de Brusselse Franstalige regering betreffende de Franse Gemeenschapscommissie (hierna "COCOF-akkoord" genaamd). Hij heeft eveneens kennisgenomen van de algemene toelichting bij de *Begroting van ontvangsten en uitgaven voor het begrotingsjaar 2026*, alsook van de daarbij horende *oriëntatienota's 2026* en *genderrichtlijnen 2026*.

Advies

1. Algemene beschouwingen

1.1 Gendermainstreaming en genderbudgeting

De **Raad** herinnert eraan dat *gendermainstreaming* inhoudt dat de genderdimensie systematisch in elk overheidsbeleid wordt geïntegreerd, en wel op een manier die alle beleidsterreinen en elke fase van de beleidscyclus omvat, met name bij de opstelling van begrotingen, waarbij *genderbudgeting* een onmisbaar instrument is. Het gaat hier om een fundamentele strategie van het beleid inzake gelijkheid tussen vrouwen en mannen.

Hoewel de **Raad** zich ervan bewust is dat de GBV een routekaart is die moet worden aangevuld en verder uitgewerkt, vraagt hij zich af welke plaats de gelijkheid tussen vrouwen en mannen daadwerkelijk zal innemen binnen de grote beleidswerpen van de nieuwe gewestelijke meerderheid.

Hoewel vrouwen en genderkwesties herhaaldelijk in de GBV worden genoemd, blijven deze verwijzingen incidenteel en lijken deze niet te passen in een transversale en globale aanpak.

Hoewel de kwestie van *gendermainstreaming* en *genderbudgeting* van cruciaal belang is, stelt de **Raad** vast dat deze over het algemeen ontbreekt in de GBV (enige vermelding in het punt over een "*veilige en vrouwvriendelijke openbare ruimte*"), terwijl ze veel duidelijker naar voren komt in het COCOF-akkoord ("*Gelijkheid en inclusie zullen systematisch worden geïntegreerd in alle beleidsdomeinen: gelijkheid tussen vrouwen en mannen, bestrijding van geweld tegen vrouwen, ondersteuning van eenoudergezinnen (...)*", "*Ten slotte zullen gendermainstreaming en genderbudgeting worden versterkt*"). De **Raad** herhaalt het belang van de integratie van deze instrumenten die sinds 2012 wettelijk verplicht zijn¹, zowel binnen de werkgroepen die onder de auspiciën van elke minister of staatssecretaris werken, als binnen het "*monitoringcomité dat belast is met de opvolging, de objectivering en de regelmatige analyse van de uitvoering van de begrotingen (ontvangsten en uitgaven) in het licht van de door de Regering vastgestelde doelstellingen*". **De beginselen van gendermainstreaming en -budgeting moeten systematisch als leidraad dienen voor het optreden van de verschillende besluitvormers en besluitvormingsstructuren van het Gewest.**

De **Raad** wijst tevens op het belang om de continuïteit van de opleiding en de begeleiding van de Brusselse overheidsdiensten bij de uitvoering van genderbudgeting te verzekeren. Dit proces wordt verzorgd door Equal via de correspondenten voor gelijke kansen in de verschillende afdelingen van het Bestuur.

De **Raad** herinnert ook aan de belangrijke rol van het IGVM en de verenigingen in het veld als referentieactoren die nuttige hulpbronnen kunnen vormen bij de uitwerking van het overheidsbeleid.

Ten slotte herhaalt de **Raad** zijn voorstellen tot:

- **Verplichte opleiding van ministers, staatssecretarissen en leden van hun kabinet over genderongelijkheden, gendermainstreaming en genderbudgeting;**
- **Verplichte toepassing van *gendermainstreaming* en *genderbudgeting* in de transversale doelstellingen van de ambtenaren.**

1.2 Terugkeer naar een begrotingsevenwicht tegen 2029

De **Raad** stelt vast dat de nieuwe meerderheid ervoor heeft gekozen om tegen 2029 opnieuw een begrotingsevenwicht te bereiken, en dit voornamelijk door een vermindering van de uitgaven.

De **Raad** herinnert aan zijn advies *De situatie van de Brusselse vrouwen tegenover de hervormingen van Arizona en in de context van lopende zaken te Brussel* van 28/10/2025², waarin hij wees op het seksistische karakter van bezuinigingen. Bij begrotingskeuzes bestaat namelijk het risico van een onevenredige impact op vrouwen. Dergelijke keuzes zijn nooit genderneutraal, vandaar het belang van de toepassing van genderbudgeting bij elke begrotingsbeslissing.

In zijn advies wees de **Raad** er ook op dat investeringen in de *zorgsector*, die sterk door vrouwen wordt beheerst, zouden helpen om tegemoet te komen aan de groeiende maatschappelijke behoeften van

¹ Ordonnantie van 29 maart 2012 houdende de integratie van de genderdimensie in de beleidslijnen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

² [A-2025-001-RGVM-NL.pdf](#)

de Brusselaars (v/m) en om directe en indirecte werkgelegenheid te creëren. De **Raad** benadrukte het belang van deze preventieve investering, niet alleen om de economie te ondersteunen, maar ook om toekomstige extra kosten te vermijden, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheidszorg.

Tot slot benadrukte de **Raad** bijgevolg het belang van een uitbreiding van de ontvangsten, een denkpiste die volgens hem te weinig wordt verkend door de nieuwe meerderheid.

Meer specifiek wat betreft het moratorium op alle personeelsleden van het Gewest, met uitzondering van de operationele functies, vraagt de **Raad** zich af welke functies als niet-operationeel worden beschouwd en vreest hij dat het hierbij grotendeels om vrouwelijk personeel gaat.

De **Raad** vreest ook dat de vermindering van de facultatieve toelagen (waarvan de verenigingssector sterk afhankelijk is) onevenredige gevolgen zal hebben voor vrouwen die de meerderheid vormen zowel onder het personeel van de verenigingssector als onder de gebruikers ervan.

De **Raad** stelt zich ten slotte vragen bij de gevolgen - met name wat betreft de genderdimensie - van een (eventuele) inkrimping van een aantal steunmaatregelen voor werkgelegenheid en arbeidsinschakeling (GECO's, Activa, First Stages...) en wijst erop dat dit op korte termijn weliswaar besparingen zou kunnen opleveren, maar op lange termijn sociale en economische gevolgen zou hebben.

1.3 Gewestelijke actieplannen voor integratie van gelijke kansen

Tijdens de legislatuur 2019-2024 werden verschillende gewestelijke actieplannen voor integratie van gelijke kansen opgesteld en uitgevoerd:

- Brussels Plan inzake *gendermainstreaming* en voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen - 2022-2025³ ;
- Brussels Plan ter bestrijding van geweld tegen vrouwen - 2020-2024⁴;
- Brussels Plan ter ondersteuning van eenoudergezinnen - juli 2021⁵;
- Brussels Plan voor de inclusie van LGBTQIA+-personen - 2022-2025⁶;
- Brussels Plan voor de integratie van handstreaming in het overheidsbeleid - 2022-2025⁷;
- Brussels Plan inzake racismebestrijding 2023-2026⁸.

De **Raad** herinnert eraan dat het Gewest met het *Brussels Plan ter bestrijding van geweld tegen vrouwen* eindelijk zijn eerste ambitieus plan had opgesteld. De **Raad** neemt met tevredenheid kennis van de bereidheid van de Regering om met name dit plan te evalueren, en herinnert eraan dat hij bereid is om op actieve wijze bij te dragen aan deze evaluatie.

De **Raad** dringt erop aan dat de strijd tegen seksistisch en seksueel geweld wordt voortgezet en vraagt ook dat de maatregelen van het *Nationaal Actieplan in de strijd tegen gendergerelateerd geweld 2021-2025*, die betrekking hebben op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en nog niet (volledig) zijn uitgevoerd, in de loop van deze legislatuur (verder) worden geïmplementeerd.

³ <https://equal.brussels.nl/publications/gewestelijk-plan-voor-gendermainstreaming-en-gelijkheid-van-vrouwen-en-mannen-2022-2025/>

⁴ https://equal.brussels/wp-content/uploads/2020/06/Brussels_Plan_Geweld_DEF.pdf

⁵ <https://equal.brussels.nl/publications/eenoudergezinnen-plan/>

⁶ https://equal.brussels/wp-content/uploads/2024/08/NL_Plan_LGBTQIA_Anysurfer.pdf

⁷ <https://equal.brussels/wp-content/uploads/2022/12/Plan-handstreaming-NL.pdf>

⁸ <https://equal.brussels/wp-content/uploads/2022/12/Plan-Racisme-NL.pdf>

Op gewestelijk vlak maakt de **Raad** zich echter zorgen over het gebrek aan duidelijkheid rond de opstelling van toekomstige plannen ("*Indien nodig zal [de Regering] een nieuw actieplan aannemen.*"). Ter herinnering: artikel 67 van het Wetboek Gelijkheid voorziet in de opstelling en evaluatie van actieplannen op het gebied van gelijkheid en non-discriminatie.

De **Raad** vraagt aan de Regering om zo snel mogelijk en in overleg met de belanghebbenden (veldorganisaties, adviesraden, enz.) te werken aan de opstelling van nieuwe, ambitieuze plannen voor deze materies, teneinde de begonnen werkzaamheden verder te zetten en te verdiepen, door prioritaire en transversale assen te definiëren en te zorgen voor samenhang, coördinatie, budgettering en een doeltreffende opvolging.

1.4 Strijd tegen bestaansonzekerheid en toename van de sociale ongelijkheden

De **Raad** spreekt zijn bezorgdheid uit over de toenemende sociale ongelijkheden en de groeiende bestaansonzekerheid waarin een deel van de Brusselse bevolking verkeert. Hij benadrukt dat bepaalde hervormingen en projecten van de federale regering, met name op het vlak van werkloosheid, activering van langdurig arbeidsongeschikten - of nog - de behandeling van personen zonder verblijfsvergunning, deze dynamiek kunnen versterken, meer bepaald voor reeds kwetsbare groepen.

De **Raad** vestigt in het bijzonder de aandacht op de potentieel cumulatieve effecten van deze maatregelen in de Brusselse context die gekenmerkt wordt door een groot aandeel mensen in een kwetsbare situatie. Hij herinnert eraan dat vrouwen een aanzienlijk deel uitmaken van de groepen die blootstaan aan structurele armoede, met name vanwege meer discontinue loopbaantrajecten, een oververtegenwoordiging in onzekere en weinig betaalde banen, en toegenomen gezinslasten. In dit verband moet bijzondere aandacht worden besteed aan de activeringsmaatregelen voor langdurig arbeidsongeschikten, aangezien vrouwen vaker te maken hebben met bepaalde vormen van burn-out.

De **Raad** wijst ook op de specifieke kwetsbaarheid van personen zonder verblijfsvergunning, van wie sommigen, met name ouderen, in zeer precare situaties verkeren en vaak buiten de bestaande ondersteuningsregelingen vallen. Hij benadrukt dat er in het gewestelijk overheidsbeleid - in samenwerking met het verenigingsleven - beter rekening moet worden gehouden met hun behoeften.

Ten slotte merkt de **Raad** op dat deze ontwikkelingen plaatsvinden in een context van beperkingen die druk uitoefenen op de middelen van de actoren op het gebied van werkgelegenheid en inschakeling, met inbegrip van de openbare diensten en de verenigingssector. Hij acht het dan ook van essentieel belang dat de Gewestregering een proactieve aanpak hanteert om, binnen de grenzen van haar bevoegdheden, te anticiperen op de gevolgen van de federale maatregelen voor de sociale situatie in Brussel en deze te compenseren, waarbij ervoor moet worden gezorgd dat de bestaande ongelijkheden niet worden vergroot.

2. Bijzondere beschouwingen

2.1 Administratieve en institutionele vereenvoudiging en RGVM

De **Raad** merkt op dat de GBV in het hoofdstuk over administratieve en institutionele vereenvoudiging niet expliciet melding maakt van de gewestelijke adviesorganen. Aangezien er sprake is van een

voornemen bij sommigen om het aantal instanties te verminderen, met name door de drie Raden voor gelijke kansen samen te voegen, wijst de **Brusselse Raad voor de Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen** erop dat hij dit idee als contraproductief zou beschouwen. De gelijkheid tussen vrouwen en mannen is immers een thema dat alle vormen van ongelijkheid omvat en niet mag verwateren in diversiteit, op straffe van het onzichtbaar maken en verergeren van de ongelijkheden die specifiek voor vrouwen gelden. Een fusie van deze Raden zou een grondige aanpak van discriminatie en ongelijkheden in de weg staan en contraproductief blijken, aangezien het nodig zou zijn om het aantal vergaderingen buitensporig te verhogen. Het is ook van cruciaal belang om een sterke en adequaat gefinancierde Raad voor de Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen in stand te houden: het verminderen van het overleg en het verzwakken van de werking van de RGVM zou een negatief signaal geven. De drastische bezuinigingen, die in 2026 met name aan de drie Raden voor gelijke kansen worden opgelegd, brengen hun werking en activiteiten in gevaar, terwijl onderfinanciering leidt tot een vermindering van de inzichten die nodig zijn om het overheidsbeleid af te stemmen op de realiteit in het veld en op de behoeften van de burgers (v/m).

2.2 Werkgelegenheid en Opleiding

Voor dit hoofdstuk verwijst de **Raad** naar zijn gedetailleerde analyse in hoofdstuk 3, *Gewestelijke dynamiek: werkgelegenheid, opleiding en arbeidsomstandigheden*, van zijn advies *De situatie van de Brusselse vrouwen tegenover de hervormingen van Arizona en in de context van lopende zaken te Brussel van 28/10/2025*⁹.

De **Raad** wenst echter kort terug te komen op enkele punten.

A. Tewerkstellingsgraad

De geformuleerde doelstelling van de nieuwe Regering bestaat erin, "te streven naar een arbeidsparticipatie van 70 % tegen 2030", met name door "een versterkte en begeleide opvang van alle werkzoekenden (met name jongeren) " en "door bijzondere aandacht te besteden aan mogelijke belemmeringen voor opleidingen en knelpuntberoepen". De **Raad** wijst op de aanhoudende ongelijkheden op het gebied van werkgelegenheid. In 2024 bedroeg de arbeidsparticipatie van de bevolking tussen 20 en 64 jaar te Brussel 64,1 %, d.i. een gemiddelde dat een aanzienlijke ongelijkheid verhult: 57,7 % arbeidsparticipatie bij vrouwen tegenover 70,7 % bij mannen¹⁰. Deze genderkloof in de tewerkstellingsgraad bedraagt dus 13 % in het Brussels Gewest, tegenover 6,9 % in het Vlaams Gewest en 7,9 % in het Waals Gewest.

Van de 3 Gewesten is de tewerkstellingsgraad van vrouwen ook in Brussel het laagst. Bovendien verloopt de stijging van de tewerkstelling van vrouwen daar trager dan die van mannen. Volgens de laatste studie van view.brussels die binnenkort verschijnt, is de tewerkstellingsgraad van mannen de afgelopen tien jaar met 12 procentpunten gestegen, tegenover slechts 7 procentpunten voor vrouwen. Het verbeteren van de toegang van vrouwen tot tewerkstelling is dan ook de krachtigste hefboom om de door de regering vastgestelde doelstelling van 70 % te behalen. Gelet op de inspanningen die al bijna 20 jaar worden geleverd ten behoeve van de tewerkstelling van jongeren, is de **Raad** van mening dat het nu onontbeerlijk is om een ambitieus en gestructureerd plan uit te voeren dat specifiek gericht is op de tewerkstelling van vrouwen.

⁹ [A-2025-001-RGVM-NL.pdf](#), blz. 15-24.

¹⁰ [Verslag 2025 - Gedetailleerde statistische tabellen | Nationale Bank van België](#)

De **Raad** benadrukt enkele maatregelen die nodig zijn om dit te bereiken:

- Toename van het aantal kinderopvangplaatsen en verbetering van de toegankelijkheid ervan;
- Beroepsopleidingen en banen die zijn afgestemd op de behoeften van vrouwen, met name inzake werktijden;
- Ondersteuning van mantelzorgers;
- Aandacht voor de specifieke behoeften van vrouwen, zodat zij toegang krijgen tot bepaalde sectoren - en met name sectoren met een tekort aan personeel - en er aan de slag kunnen blijven;
- Bestrijding van discriminatie bij aanwerving en van seksistisch en seksueel geweld op het werk;
- Gerichte maatregelen en specifieke begeleiding van vrouwen door Actiris, de VDAB, Bruxelles Formation...;
- Versterking van de beroepsopleidingen die enkel voor vrouwen bestemd zijn in overwegend mannelijke beroepen en knelpuntberoepen;
- Krachtige maatregelen tegen seksisme en discriminatie van vrouwen in opleidingen en banen waar mannen de overhand hebben.

De **Raad** verwijst ook naar een binnenkort te verschijnen studie van view.brussels, het Brussels Observatorium voor Werkgelegenheid van Actiris, waaruit blijkt dat vrouwen 23 % minder kans hebben dan mannen om binnen de 12 maanden na hun inschrijving bij Actiris een baan te vinden met een looptijd van minimum 28 dagen.

De **Raad** pleit tot slot voor een kwalitatieve benadering van werkgelegenheid, die verder gaat dan louter cijferdoelstellingen.

B. Horizontale segregatie van de beroepen

De **Raad** merkt op dat het hoofdstuk over het veiligheids- en preventiebeleid van de GBV vermeldt dat *"het Gewest de totstandkoming zal bevorderen van een wervings- en opleidingstraject waardoor Brusselaars (v/m) makkelijker kunnen solliciteren voor beroepen in de veiligheidssector (brandweer, bewaking, politieagent, inspecteur, preventiemedewerker). Het verbeteren van de toegang tot deze beroepen voor de Brusselse bevolking is een must voor de ontwikkeling van een wijkpolitie"*, evenals dat *"het personeelsbestand van de DBDMH in twee fasen zal worden uitgebreid"*. De **Raad** herinnert in dit verband aan het huidige gebrek aan diversiteit in deze beroepen en aan zijn eerdere interpellaties, met name over de DBDMH (1 % vrouwen), over de manier waarop hieraan kan worden verholpen.

Evenzo, wat betreft het hoofdstuk over beroepsopleiding van het COCOF-akkoord, juicht de **Raad** weliswaar enkele voorgestelde maatregelen toe, zoals *"de sensibilisering van opleiders voor genderkwesties"*, de *"aanpassing van lesroosters en lesduur (met name voor alleenstaande ouders)"* en de *"bestrijding van discriminatie (...) bij de toegang tot stages en alternerende opleidingen"*, maar hij betreurt nog steeds het ontbreken van een echte strategie ter bestrijding van de horizontale segregatie van beroepen, die al begint in het diplomaonderwijs en zich voortzet in het kwalificerend onderwijs.

De **Raad** benadrukt hoe belangrijk het is dat de Brusselse executieven in hun officiële documenten en openbare communicatie stelselmatig inclusief taalgebruik hanteren, in het bijzonder wanneer het gaat om beroepen en functies. Door beroepen zowel in de vrouwelijke als in de mannelijke vorm te

benoemen, draagt ertoe bij dat vrouwen in alle beroepssectoren zichtbaarder worden gemaakt en dat het idee wordt versterkt dat deze functies voor hen volledig toegankelijk zijn. Zoals het gezegde luidt: "Wat men zich niet kan voorstellen, kan men ook niet verwezenlijken".

De **Raad** wijst er tevens op dat bepaalde sectoren en beroepen nog steeds worden gekenmerkt door werkomgevingen die weinig inclusief of zelfs vijandig staan tegenover vrouwen en genderminderheden. Deze situaties kunnen zich zowel voordoen op het vlak van gedrag (stereotypen, discriminatie, intimidatie) als op het vlak van infrastructuur (ongeschikte uitrusting of inrichting) - of nog - de organisatiecultuur. De **Raad** acht het dan ook noodzakelijk om specifieke maatregelen te nemen om deze vormen van vijandigheid en discriminatie te voorkomen en te corrigeren, teneinde daadwerkelijk gelijke voorwaarden voor toegang tot en behoud van werk te waarborgen.

De **Raad** roept het Gewest ook op om zijn aanbod aan opleidingen die uitsluitend voor vrouwen toegankelijk zijn, uit te breiden voor beroepen waarin overwegend mannen werkzaam zijn en waar een tekort aan arbeidskrachten heerst.

Tegelijkertijd benadrukt de **Raad** dat ook beroepen, waarin vrouwen sterk in de meerderheid zijn, bijzondere aandacht verdienen. Het is niet alleen belangrijk om een grotere diversiteit te stimuleren door meer mannen aan te trekken, maar ook om de arbeidsomstandigheden in deze sectoren te verbeteren, die vaak gekenmerkt worden door een lagere waardering.

Ten slotte is de **Raad** van mening dat het gebruik van genderbudgeting een relevant instrument is om de horizontale segregatie van beroepen tegen te gaan. Hij beveelt aan om de overheidsbudgetten, en met name de sectorale steun en investeringen, te analyseren in het licht van hun gendergerelateerde effecten, teneinde eventuele onevenwichtigheden op te sporen en de middelen dienovereenkomstig te heroriënteren. Daartoe lijkt de integratie van gendergerelateerde indicatoren onontbeerlijk om de impact van het overheidsbeleid te evalueren en de corrigerende werking ervan te versterken.

C. GECO's en andere tewerkstellingssteun

De **Raad** merkt op dat *"de Regering het GECO-systeem zal monitoren en evalueren om het beter af te stemmen op de behoeften van de verschillende sectoren en structuren. Zij zal de evaluatie en herziening van de werkgelegenheidssteun voortzetten om deze te vereenvoudigen en de doeltreffendheid ervan te verbeteren"* en wijst erop dat deze werkgelegenheidssteun vooral ten goede komt aan de tewerkstelling vrouwen.

Tevens herinnert de **Raad** eraan dat de GECO-regeling de *zorgsector* en de sociaal-professionele inschakeling ondersteunt, waardoor de levensvatbaarheid en de doeltreffendheid van ondernemingen, die voorzien in de essentiële behoeften van de bevolking, worden gewaarborgd.

Meer in het algemeen vraagt de **Raad** zich af wat de gevolgen zijn - met name vanuit het oogpunt van gendergelijkheid - van een mogelijke inkrimping van verschillende steunvoorzieningen voor werkgelegenheid en beroepsinschakeling (GECO, Activa, First Stages ...). Hij wijst erop dat dergelijke maatregelen weliswaar op korte termijn besparingen kunnen opleveren, maar op lange termijn aanzienlijke sociale en economische gevolgen kunnen hebben, in het bijzonder voor de tewerkstelling van vrouwen en hun economische kwetsbaarheid.

D. Dienstencheques

De **Raad** vraagt zich af waarom er geen melding wordt gemaakt van de dienstencheques, terwijl deze sector, waarin de arbeidsomstandigheden vaak moeilijk zijn en de vooruitzichten inzake opleiding en persoonlijke ontwikkeling beperkt of zelfs onbestaande zijn, een belangrijke uitdaging vormt voor de tewerkstelling van vrouwen in het Brussels Gewest, gezien het merendeel van de 30.000 werknemers/werkneemsters in Brussel vrouwen zijn.

De **Raad** merkt op dat deze sector van oudsher wordt gezien als een middel om werkzoekenden in te schakelen en als een springplank naar een vaste baan. In dit verband stelt hij vast dat het sectorale opleidingsfonds, dat nochtans kan worden ingezet om de ontwikkeling van vaardigheden van werknemers en werkneemsters te verbeteren, onderbenut blijft. De **Raad** is van mening dat deze hefboom meer zou moeten worden ingezet om de vaardigheden van de werkneemsters in de sector te versterken, hun professionele ontwikkeling te ondersteunen en hun arbeidsomstandigheden te verbeteren.

De **Raad** herinnert aan zijn verzoeken in zijn memorandum om de erkenning van dienstencheque-ondernemingen afhankelijk te stellen van de opstelling van een plan voor welzijn op het werk (gezondheid, geweld, enz.), de opvolging en de evaluatie ervan, en om *"een diepgaande en intersectionele beoordeling uit te voeren van de dienstencheque- en uitzendarbeidsectoren om leesbare gegevens te verkrijgen over de naleving of niet-naleving van de wetten die deze regelingen regelen, en om intersectionele statistische gegevens te verkrijgen die ten minste gender, afkomst, gezinssituatie (inclusief alleenouderschap) en mate van bestaansonzekerheid kruisen"*¹¹.

Tot slot betreft de **Raad** de geplande verlaging van het maximaal aantal (van 2.000 naar 1.000) terugbetaalbare cheques voor personen met een handicap, wat gevolgen heeft voor hun mogelijkheid om thuis te blijven wonen.

E. Erkenning van diploma's en discriminatie bij aanwerving

De **Raad** stelt met tevredenheid vast dat de regering bereid is om vooruitgang te boeken in het belangrijke dossier van de gelijkwaardigheid van diploma's.

De **Raad** herinnert in dit verband aan het gezamenlijke initiatiefadvies van Brupartners, de IBEFE Bruxelles en de BANSPA, *"De gelijkwaardigheidsprocedures voor diploma's en de impact ervan op het Brussels Gewest"*¹², alsook aan zijn eigen advies over de kinderopvang, waarin hij erop aandrong *"de administratieve procedure voor de erkenning en gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's te vergemakkelijken en te versoepelen voor sectoren met een tekort aan personeel, zoals deze van de kinderopvang"*¹³. Een harmonisatie van de procedures met de andere Gewesten, met wederzijdse erkenning en een versterking van de diensten die met deze procedures belast zijn, zal een snellere verwerking van de aanvragen mogelijk maken.

Daarnaast is de **Raad** verheugd dat de regering discriminatie bij aanwerving als een belangrijk thema beschouwt en bereid is om de testen ter bestrijding ervan te versterken.

¹¹ [Memorandum 2024 van de RGVM](#), blz. 14.

¹² [A-2025-010-BRUPARTNERS-NL_0.pdf](#)

¹³ [A-2024-004-RGVM-NL_0.pdf](#), blz. 19.

F. Tewerkstelling in de rand en mobiliteit

Wat betreft de "tewerkstellingskansen in de Vlaamse en Waalse rand [waar] een kwantitatieve doelstelling zal worden vastgelegd", wijst de Raad erop dat vrouwen en mannen op dit vlak niet gelijk zijn. Zoals blijkt uit de studie van view.brussels die momenteel wordt afgerond, pendelt in 2023 immers 16,9 % van de werkenden met woonplaats in Brussel om buiten het Brussels Gewest te gaan werken, maar is er een sterke onevenwichtigheid tussen Brusselse vrouwen (10,9 %) en Brusselse mannen (21,8 %). De belangrijkste verklarende factoren zijn de tewerkstellingsstructuur in de Vlaamse rand (mannelijke sectoren en/of sectoren met atypische werktijden), het gebrek aan kennis van het Nederlands en meer gendergerelateerde factoren zoals deeltijdwerk, gezinsverplichtingen zoals kinderopvang en mobiliteit (auto of openbaar vervoer).

2.3 Huisvesting

De Raad herinnert eraan dat eind 2025 maar liefst 62.234 personen op de wachtlijst stonden voor een sociale woning in het Brussels Gewest, wat neerkomt op ongeveer 10 % van de Brusselse huishoudens. De wachttijden variëren tussen 9 en 13 jaar, afhankelijk van het type woning dat wordt gezocht. Hoewel de Raad de in de GBV aangekondigde intenties op het gebied van huisvesting toejuicht, betreurt hij het gebrek aan ambitie wat betreft de verhoging van het aantal sociale en openbare woningen en het ontbreken van een gendergerichte visie op de problematiek.

De Raad herinnert immers eraan, zoals hij in zijn memorandum benadrukte, dat "*vrouwen behoren tot de sociale groepen die het meest door armoede worden getroffen, waardoor ze oververtegenwoordigd zijn in sociale woningen, gediscrimineerd worden op de huurmarkt, vooral als het gaat om alleenstaande moeders, en zelfs het risico lopen om dakloos te worden of in de zogenaamde 'verborgen' thuisloosheid verzeild te raken [die de meest gewelddadige vormen ervan zijn]*". Tevens herinnerde de Raad eraan dat "*huiselijk geweld (...) een belangrijke oorzaak is van bestaansonzekerheid en [dakloosheid] bij vrouwen en hun kinderen*"¹⁴.

De Raad herinnert ook aan de aanbeveling in zijn memorandum om de drempel voor financiële toegang tot huisvesting daadwerkelijk te verlagen door huurprijzen te reguleren.

A. Renolution

De Raad maakt zich zorgen over de lopende besprekingen inzake de vervanging van de renovatiepremies die in het kader van Renolution worden toegekend door renovatieleningen tegen 0 %. Dit zou immers de meest kwetsbare huishoudens, die meestal door een vrouw worden geleid, kunnen benadelen.

Daarnaast wijst de Raad erop dat het Sociaal Klimaatplan voorziet in budgetten voor de verschillende Gewesten van het land, om renovatiesteun te financieren. In Brussel omvat dit een terugbetaling van de renovatiepremies en een volledige voorfinanciering van de renovatiefactuur voor de meest kwetsbare huishoudens. De energiecrisis dreigt de factuur nog verder op te drijven, wat eens te meer onevenredig zwaar zal wegen op vrouwen.

¹⁴ [Memorandum 2024 van de RGVM](#), blz. 16.

2.4 Gezondheid

De **Raad** is verheugd over de richtsnoeren in de GBV op het gebied van gezondheid, die de nadruk leggen op een geïntegreerde en territoriale aanpak die gebaseerd is op de sociale determinanten van gezondheid. Hij staat positief tegenover de wil om het beleid te ontzuilen, de eerstelijnszorg te versterken en de effectieve toegang tot rechten en diensten te verbeteren. Deze aanpak sluit aan bij het geïntegreerde plan voor welzijn en gezondheid, dat met name gericht is op een betere coördinatie tussen de actoren en een organisatie van de zorg op territoriaal niveau. Tevens benadrukt de **Raad** dat de aandacht voor het terugdringen van de non-take-up van rechten een bijzonder relevante hefboom vormt, gezien dit fenomeen onevenredig veel vrouwen treft, die vaak in een kwetsbaardere of geïsoleerde situatie verkeren.

Wat meer specifiek het regeerakkoord van de COCOF betreft, juicht de **Raad** de aangekondigde concrete vooruitgang op het gebied van de gezondheid van vrouwen toe. Hij staat positief tegenover de expliciete aandacht voor bepaalde thema's zoals seksuele en reproductieve gezondheid, bewustmaking rond endometriose of menopauze, alsook de versterking van het beleid inzake screening en preventie. Hij neemt ook met belangstelling kennis van de bevestiging van een gendergerichte benadering van gezondheid en de wil om stereotypen in de tenlasteneming te bestrijden, evenals de bijzondere aandacht voor de geestelijke gezondheid van vrouwen en kwetsbare groepen. Deze elementen vormen een vooruitgang die aansluit bij de aanbevelingen in zijn memorandum.

Daarnaast merkt de **Raad** op dat het COCOF-akkoord op operationele wijze verschillende richtsnoeren van de GBV vertaalt, met name wat betreft de vereenvoudiging van het institutionele landschap, de ontwikkeling van unieke loketten en de verbetering van de duidelijkheid van het aanbod. Hij is bijzonder verheugd over de maatregelen om de diensten beter bekend te maken, de coördinatie tussen actoren te versterken en de non-take-up te bestrijden, in lijn met de doelstellingen van het geïntegreerde plan voor welzijn en gezondheid, dat met name voorziet in acties op wijkniveau om de toegang tot rechten en zorg te verbeteren.

De **Raad** stelt echter vast dat zowel in de GBV als in het COCOF-akkoord de vooruitgang op het gebied van de gezondheid van vrouwen hoofdzakelijk incidenteel en sectoraal blijft. Hij betreurt het ontbreken van een globale en gestructureerde strategie, zoals aanbevolen in zijn memorandum. Hij wijst in het bijzonder op het gebrek aan maatregelen met betrekking tot de productie van genderspecifieke gegevens, de ondersteuning van specifiek onderzoek of de systematische opleiding van gezondheidswerkers op het gebied van genderkwesties, die nochtans onmisbaar zijn om de aanhoudende ongelijkheden te bestrijden.

De **Raad** merkt ook op dat, hoewel de GBV terecht de nadruk legt op de toegankelijkheid van de gezondheidszorg en de bestrijding van sociale ongelijkheden op gezondheidsgebied, en hoewel het COCOF-akkoord voorziet in bepaalde maatregelen ter vereenvoudiging en coördinatie, onvoldoende aandacht wordt besteed aan de specifieke situatie van vrouwen in een situatie van kwetsbaarheid, isolatie of alleenouderschap. Hij herinnert eraan dat deze doelgroepen proactieve benaderingen nodig hebben om de burgers te bereiken die het verst van de diensten af staan.

Tot slot betreurt de **Raad** het dat bepaalde belangrijke problemen die in zijn memorandum werden geïdentificeerd, nauwelijks of niet aan de orde komen, zoals gynaecologisch en verloskundig geweld, de gezondheid van migrantenvrouwen of de verbanden tussen gezondheid en sociaal isolement. In het

algemeen is hij van oordeel dat de GBV een relevant kader biedt en dat het COCOF-akkoord concrete antwoorden in gang zet, maar dat het geheel tekortschiet als volledig gestructureerd, transversaal en ambitieus beleid op het gebied van de gezondheid van vrouwen.

2.5 Seksistisch en seksueel geweld (SSG)

De **Raad** verheugt zich erover dat in de GBV de nadruk wordt gelegd op de bestrijding van seksistisch en seksueel geweld (SSG), met name door de ontwikkeling van het "starterspakket". Hij benadrukt dat de ambitie zich voorts lijkt toe te spitsen op SSG dat plaatsvindt in de openbare ruimte, maar herinnert eraan dat heel wat SSG wordt gepleegd in de privésfeer of in de beroepsfeer.

De **Raad** benadrukt ook positief de ambities van het COCOF-akkoord op dit gebied, met name de bereidheid ervan om de steun aan opvang- en begeleidingsstructuren voor slachtoffers te versterken, nieuwe plaatsen te creëren, ook voor dakloze vrouwen, en meer structurele financiering te overwegen.

Zoals hierboven aangegeven, herinnert de **Raad** eraan dat hij beschikbaar is om actief bij te dragen aan de evaluatie van het *Brussels plan ter bestrijding van geweld tegen vrouwen - 2020-2024* en moedigt hij de regering aan om zo snel mogelijk te werken aan de uitwerking van een nieuw ambitieus plan, om het begonnen werk voort te zetten en te verdiepen, door prioritaire en transversale krachtlijnen te definiëren en te zorgen voor samenhang, coördinatie en een doeltreffende opvolging. Dit alles in coördinatie met de andere bestuursniveaus, in het kader van de Interministeriële Conferentie over vrouwenrechten en de uitwerking van een nieuw Nationaal Actieplan, in het verlengde van het Nationaal actieplan in de strijd tegen gendergerelateerd geweld 2021-2025 (NAP)¹⁵.

2.6 Seksistische stereotypen en EVRAS

Hoewel onderwijs in relationele, affectieve en seksuele vaardigheden (*éducation à la vie relationnelle, affective et sexuelle* (EVRAS)) eerder onder de bevoegdheden van de Fédération Wallonie-Bruxelles valt, is de **Raad** verheugd over het voornemen in de GBV om "*programma's te ondersteunen die de jeugd bewustmaken van genderstereotypen*" en in het COCOF-akkoord om de EVRAS te ondersteunen, "*evenals de synergieën tussen de COCOF en de FWB ter bevordering van de gezondheid op school en preventie bij jongeren, met inbegrip van het denkproces over een betere integratie van de strijd tegen cyberpesten*".

De **Raad** maakt zich immers zorgen over de opkomst van virilistische¹⁶ bewegingen, met name onder adolescentie jongens en vooral online. Dit vormt een potentiële tijdbom voor de gelijkheid tussen vrouwen en mannen en de sociale cohesie. De **Raad** roept op om een doeltreffende strategie op te stellen tegen deze reactionaire discoursen, die met name bestaat uit een aanpak van de oorzaken van het gevoel van onbehagen bij veel jonge jongens en uit een denkproces over de opbouw van open en inclusieve mannelijkheidsbeelden.

¹⁵ [Nationaal actieplan in de strijd tegen gendergerelateerd geweld 2021-2025 2021-2025 | Finaal rapport | IGVM](#)

¹⁶ Geneviève Fraisse legt in Le Monde van 4 mei 2026 uit waarom het woord "masculinisme" moet worden vervangen door "virilisme": "We kunnen masculinisme en feminisme niet op één lijn stellen, gezien ze zich niet op hetzelfde ideologische en politieke niveau bevinden. Door deze vergelijking te legitimeren en deze woorden met elkaar te vermengen, worden ze allebei vastgezet en wordt het feminisme zelfs gedepolitiseerd. Het woord "masculinisme" is volkomen misplaatst, omdat het deel uitmaakt van een asymmetrische tegenstelling die niet bestaat".

2.7 *Vertegenwoordiging van vrouwen in de politiek en het openbaar ambt*

De **Raad** is verheugd over de numerieke gelijkheid binnen de gewestelijke regering, maar maakt zich niettemin zorgen over het feit dat drie van de vier vrouwen (en geen enkele man) tot staatssecretaris werden benoemd. Dit roept de vraag op naar het daadwerkelijke evenwicht in de machtsverhoudingen. De **Raad** hoopt dat de begrotingen en speelruimten die hun zullen worden toegekend, een relatief evenwicht in de uitoefening van de regeringsverantwoordelijkheden zullen waarborgen.

De **Raad** merkt op dat deze ongelijkheid bij de toewijzing van uitvoerende verantwoordelijkheden inhoudt dat het College van de COCOF slechts twee vrouwen op vijf leden telt en dat het verenigd College van de COCOM slechts één vrouw op vijf leden telt, ofwel amper 20 % !

In dit verband herinnert de **Raad** aan zijn advies "*Vertegenwoordiging van vrouwen in de politiek en het openbaar ambt van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*" van 8/12/2025¹⁷, waarin hij met name voorstelde "*om de logica van quota, een instrument voor positieve actie dat zijn doeltreffendheid heeft bewezen, toe te passen door [met name] op het niveau van de gewestregering een aandeel van ten minste de helft vrouwen onder de vier ministers en ten minste één onder de drie staatssecretarissen op te leggen, indien de minister-voorzitter een vrouw is, of ten minste twee indien dat niet het geval is*".

Wat betreft de vervrouwelijking van het openbaar ambt stelt de **Raad** vast dat er geen specifieke maatregelen zijn voorzien en verwijst hij ook hier naar zijn advies, waarin hij met name een vervrouwelijking van de leidinggevende functies in het openbaar ambt aanbeval, met name via de toepassing van de "cascade"-maatregel¹⁸, evenals een verplichte mix (minimaal 40% vrouwen of mannen) bij de hernieuwing van de mandaat houdende ambtenaren-generaal.

Tot slot herinnert de **Raad** aan de resolutie van het Brussels Gewestparlement van 1 juli 2022 *ertoe strekkende de gewestelijke openbare diensten te vervrouwelijken*¹⁹, die tot nu toe maar weinig effect heeft gehad.

2.8 *DGI-clausules in de Brusselse overheidsopdrachten*

De **Raad** wenst eveneens de aandacht te vestigen op de beslissing van de vorige regering om clausules inzake diversiteit, gelijkheid en inclusie op te nemen in de Brusselse overheidsopdrachten, met name door de toegang tot bepaalde aanbestedingen te koppelen aan het bestaan van een diversiteitsplan voor de betrokken ondernemingen. Deze koers, die in april 2025 publiekelijk werd aangekondigd en waarover bijna een jaar lang overleg werd gevoerd met de besturen en betrokken partijen, werd uiteindelijk nooit ten uitvoer gelegd, terwijl deze een structurerende hefboom vormde om van het overheidsoptreden een concrete motor voor gelijkheid te maken.

De **Raad** vraagt dan ook dat deze beslissing daadwerkelijk wordt vertaald in regelgevende en administratieve voorzieningen, zodat deze politieke verbintenis in de praktijk wordt omgezet. Afzien

¹⁷ [A-2025-002-RGVM-NL.pdf](#)

¹⁸ De "cascade"-maatregel houdt in dat bij elke bevordering tot de volgende graad moet worden gezorgd voor een vertegenwoordiging van het minderheidsgeslacht in deze graad die minstens gelijk is aan die van het vorige niveau.

¹⁹ <http://weblex.brussels/data/crb/doc/2021-22/145592/images.pdf>

van deze maatregel zou een tegenstrijdig signaal uitzenden aangaande de ambitie van het Gewest op het gebied van gelijkheid en bestrijding van discriminatie.

2.9 Kinderopvang

De **Raad** is verheugd over de aandacht die in het COCOF-akkoord wordt besteed aan kinderopvang, in het bijzonder de wil om de bestaande plaatsen in de opvangvoorzieningen te consolideren en nieuwe plaatsen te creëren. Deze koers beantwoordt aan een centrale aanbeveling van de Raad in zijn advies *Kinderopvang in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 24/12/2024*²⁰. De **Raad** plaatst echter vraagtekens bij de uitdrukkelijke vermelding van de ontwikkeling van opvangplaatsen in ondernemingen, wat de deur verder lijkt open te zetten voor publiek-private partnerschappen. Hij herinnert in dit verband aan zijn bedenkingen ten aanzien van dergelijke voorzieningen, uit vrees dat deze de ongelijkheid in toegang nog zouden vergroten door bepaalde groepen te bevoordelen ten koste van een universele benadering.

De **Raad** juicht de voortzetting van de coördinatie-inspanningen tussen institutionele actoren toe, evenals de ontwikkeling van een uniek loket, dat de procedures voor ouders kan vereenvoudigen.

De **Raad** neemt op positieve wijze kennis van de aandacht die wordt besteed aan de inclusie van kinderen met een handicap en aan de versterking van de opleiding van professionals van de sector. Deze maatregelen sluiten aan bij de geformuleerde aanbevelingen, met name op het gebied van toegankelijkheid en verbetering van de kwaliteit van de opvang. De **Raad** merkt echter op dat de aangekondigde maatregelen op het gebied van kwaliteit algemeen van aard blijven en niet gepaard gaan met concrete verbintenissen, met name wat betreft de omkaderingsratio's of de concrete opvangvoorwaarden.

Daarnaast stelt de **Raad** vast dat aan bepaalde essentiële aspecten van zijn advies onvoldoende tegemoet wordt gekomen. In het bijzonder de uitdagingen op het gebied van arbeidsomstandigheden, de attractiviteit van de beroepen, de erkenning van diploma's en het personeelstekort zijn geen voorwerp van expliciete structurele maatregelen. De **Raad** herinnert eraan dat deze elementen nochtans onmisbare hefboomen zijn om zowel de uitbreiding van het aanbod als de kwaliteit van de diensten te waarborgen.

Tot slot betreurt de **Raad** het ontbreken van specifieke maatregelen om de financiële toegankelijkheid van de kinderopvang te verbeteren, evenals het gebrek aan expliciete aandacht voor territoriale ongelijkheden binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In dit verband verwijst hij naar zijn aanbevelingen om een rechtvaardige toegang voor alle gezinnen te waarborgen, in het bijzonder voor de meest kwetsbare gezinnen.

2.10 Sport

De **Raad** is verheugd over de aandacht voor gendergelijkheid in de sport, door met name sport voor iedereen toegankelijk te maken, ongeacht onder meer de genderidentiteit, door begeleiders op te leiden en door seksistische en seksuele discriminatie en geweld te bestrijden.

²⁰ [A-2024-004-RGVM-NL.pdf](#)

2.11 IGVM en Equal

In een context die wordt gekenmerkt door een beslissing van de federale regering om de financiering van Unia met 25 % te verminderen en een audit uit te voeren van de werking van het IGVM, is de **Raad** verheugd dat het COCOF-akkoord "*een financiering voor Unia en het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen voor hun acties die onder de bevoegdheden van de COCOF vallen*" waarborgt en vraagt hij zich af welke middelen de gewestelijke regering van haar kant precies van plan is toe te kennen aan deze essentiële organisaties waarvan de diensten een impact hebben op de Brusselaars: het verzamelen van meldingen, bewustmakings- en preventiewerk, het dragen van de gerechtskosten, studies, ...

De **Raad** maakt zich ook zorgen over de onduidelijkheid rond de toekomst van Equal, naast die van de subsidies waarvoor hij verantwoordelijk is, ten behoeve van talrijke actoren op het terrein (verenigingen, ...) die zich inzetten voor gelijke kansen. Hij herinnert eraan dat Equal een essentiële actor is op het gebied van bevordering van gelijke kansen in het Brussels Gewest, hetzij door interne opleidingen binnen de gewestelijke besturen, door bewustmakingsinstrumenten en -campagnes, door zijn adviezen aan de diverse gewestelijke entiteiten, met name op het gebied van *gendermainstreaming* en *genderbudgeting*, of door zijn actieve steun (netwerken, subsidies, ...) aan verschillende verenigingen die werkzaam zijn op het gebied van gelijke kansen in het Brussels Gewest.

De **Raad** verwijst in dit verband naar de richtlijnen van de Europese Unie die erop gericht zijn de nationale instellingen die belast zijn met de bestrijding van discriminatie te versterken, teneinde deze in alle lidstaten van de EU onafhankelijker, doeltreffender en toegankelijker te maken. In 2024 werden twee belangrijke richtlijnen aangenomen, met name Richtlijn (EU) 2024/1499 en Richtlijn (EU) 2024/1500.

3. Conclusie

Ongelijkheid tussen vrouwen en mannen vormt een structurele ongelijkheid die andere vormen van discriminatie beïnvloedt en versterkt. Om een inclusief Gewest te zijn en te genieten van de diversiteit van zijn bevolking, met name op economisch vlak, moet Brussel van de effectieve gelijkheid tussen vrouwen en mannen een echte prioriteit maken.

In die geest bevestigt de **Raad** nogmaals dat hij volledig beschikbaar is om de gewestelijke regering, het College van de COCOF en het verenigd College van de GGC bij te staan bij de uitvoering en de opvolging van de aangekondigde ambities, en zal hij waakzaam blijven voor de daadwerkelijke concretisering van de verbintenissen die zijn aangegaan in de GBV en het COCOF-akkoord. De **Raad** staat klaar om op constructieve en continue wijze bij te dragen aan de uitwerking van een ambitieus gewestelijk beleid om volledige gelijkheid tussen vrouwen en mannen te bereiken.

*
* *